

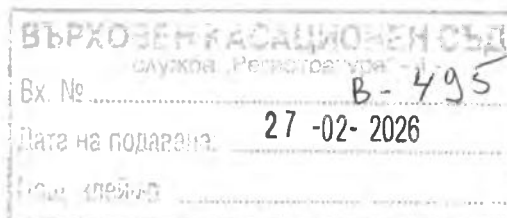

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-21-67, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.com

Изх. № 206

Дата: 27.02...2026 г.

**ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ ГРАЖДАНСКА КОЛЕГИЯ НА
ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД**

**ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
ГАЛИНА ЗАХАРОВА**

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

**ОТ
ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ,**
представяван от председателя –
адв. Стефан Марчев

Относно:

образуване на тълкувателно дело по повод
неправилна съдебна практика по прилагане на
чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК относно частични
искове

Основание:

чл. 125 ЗСВ във вр. с чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,**

На основание чл. 125 ЗСВ във вр. с чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ отправям от
името на Висшия адвокатски съвет настоящото Предложение за образуване

на тълкувателно дело за постановяване на тълкувателно решение от Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия на Върховен касационен съд, по повод неправилна съдебна практика, формирана след постановяване на Тълкувателно решение 3/22.04.2019 г. по т.д. № 3/2016 г. на ОСГТК на ВКС, съобразно която преценката за допустимост на касационния контрол се прави съобразно възприетото в т. 1 от ТР 1/17.07.2001 г. на ОСГТК на ВКС – с оглед цената на частично предявения иск.

Съображенията ни за това искане са следните:

1. Относно предмета на частичния иск до постановяването на Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълкувателно дело 3/2016 г. на ОСГТК на ВКС.

1.1. Частичният иск не е уреден изрично в българското законодателство, включително и в действащия ГПК, за разлика от други правни системи, които като уреждат възможността за предявяване на частичен иск, предвиждат и условията, при които той може да бъде предявен, включително и минимален размер, за който може да бъде предявен частичен иск¹

За пръв път частичният иск е споменат в ГПК с измененията, извършени със ЗИДГПК (обн. в ДВ, бр. 40/2018 г.) при изменението в чл. 126, ал. 1 ГПК във връзка с отвода за висящ процес.

Именно липсата на нормативна уредба може да обясни наличието на тълкувателни решения на ВКС с изцяло противоречиви мотиви по въпроса за предмета на частичния иск и обективните предели на Силата на пресъдено нещо (СПН) на решението по частичен иск.

Понеже тълкувателните решения са задължителни за всички съдилища, включително и за Върховния касационен съд (чл. 130, ал. 2 ЗСВл), при тази задължителност е абсолютно недопустимо да има противоречие дори само в мотивите на две тълкувателни решения, тъй като това поставя под съмнение както „еднаквото прилагане на закона“ – което ВКС институционално е задължен да осигури чрез тълкувателната си дейност и чрез дейността си по касационен контрол на въззивните решения (арг. и от чл. 124 от Конституцията), така и доверието в правосъдието като цяло.

1.2. До приемането на Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълкувателно дело № 3/2016 г. на ОСГТК на ВКС, **в българската процесуална доктрина господстваше разбирането и нямаше съмнение,**

¹ Така Цолова, К., Частичният иск, Сиби, 2012 г., стр. 11 и сл.

че ограниченият по волята на ищеца предмет на делото при частичния иск е за предявената част на вземането, което предопределя и предмета на обективните предели на силата на пресъдено нещо на уважаващото го съдебно решение – само до „съдебно предявената част от вземането. Непредявената част от вземането не е съдебно проверена и относно нея сила на пресъдено нещо не може да се разпростре“². Ако частичният иск бъде уважен, горницата може да бъде предмет на друг самостоятелен иск, „но тя ще трябва тепърва да бъде доказвана по новото дело“³. В исковото производство за остатъка от вземането ищецът не може да се позове на силата на пресъдено нещо на решението, с което частичният иск е уважен⁴, защото „спорният предмет по първия и втория частичен иск не е тъждествен“⁵.

Разбирането, че предметът на частичния иск се ограничава до съдебно предявената част от вземането, беше възприето изцяло от ВКС при постановяване на Тълкувателно решение № 1/17.07.2001 г. по тълк. дело № 1/2001 г., с което ВКС се е произнесе по въпроса за допустимостта на касационното обжалване на въззивни решения на окръжните съдилища по иск за парично вземане с цена под прага по действалия тогава ГПК (чл. 218, б. „а“ ГПК), когато искът е бил предявен като частичен.

За да приеме, че при преценката за касационна обжалваемост на въззивните решения по икове за парични вземания е от значение цената на частично предявения иск (а не размера на цялото вземане), решаващо за ВКС е тъкмо съображението, че „предмет на делото е спорното материално право, претендирано или отричано от ищеца ... като индивидуализиращите белези на материалното право се сочат чрез основанието и петитума на иска. Когато ищецът въведе като предмет на делото само част, а не цялото материално право, той предявява частичен иск. При облигационните парични притезания въвежда като предмет на делото част от претендираната парична сума“. ВКС е приел също, че „при

² Сталев, Ж. Сила на пресъдено нещо, с. 177 и с. 179. Това становище се поддържа в изданията на учебните курсове по гражданско процесуално право – вж. Силяновски, Д.–В: Силяновски, Д., Ж. Сталев. Цит. съч., том I, с. 441; Сталев, Ж. Българско гражданско..., 3. доп. и прераб. изд., 1979, с. 331-332; Сталев, Ж. Българско гражданско..., 4. доп. и прераб. изд., 1988, с. 309-310; Сталев, Ж. Българско гражданско..., 7. доп. и прераб. изд., 2001, с. 352-353; Попова, В. – В: Сталев, Ж., А. Мингова, О. Стамболиев, В. Попова, Р. Иванова. Цит. съч., с. 352. В същия смисъл вж. Мингова, А. Цит. съч., с. 52.

³ Стамболиев, О. Актуални въпроси на касационното производство. Тълкувателно решение № 1/2001 г. ОСГК на ВКС с коментар от проф. д-р Огнян Стамболиев, С.: УИ „Св. Климент Охридски“, 2001, с. 46.

⁴ Така Сталев, Ж. Българско гражданско процесуално право., 3. доп. и прераб. изд., 1979, с. 331; Сталев, Ж. Българско гражданско процесуално право., 4. доп. и прераб. изд., 1988, с. 309; Сталев, Ж. Българско гражданско процесуално право., 7. доп. и прераб. изд., 2001, с. 354; Попова, В.– В: Сталев, Ж., А. Мингова, О. Стамболиев, В. Попова, Р. Иванова. Цит. съч., с. 352.

⁵ Силяновски, Д. Частични икове..., с. 32; Силяновски, Д. Гражданско съдопроизводство... Том втори, с. 245.

уважаването на частичния иск за горницата от сумата-предмет на новия иск, ищецът не може да се позовава на формирана сила на пресъдено нещо по частичния иск“ (мотивите към т.1 от Тълкувателно решение № 1/17.07.2001 г. по тълк. дело № 1/2001 г., ОСГК на ВКС).

Казано иначе – за да приеме ВКС, че преценката за допустимост на касационния контрол с оглед чл. 218, б. „а“ ГПК (1952 г., отм., която разпоредба е аналогична на чл. 280, ал. 3 от действащия ГПК) е от значение размерът на частично предявения иск, а не размерът на цялото твърдяно вземане, е изходил от принципното разбиране, че сила на пресъдено нещо (СПН) се формира само върху сумата на частично предявения иск, като правните последици на решението не обхващат каквато и да било друга част от вземането, която може да е предмет на друг, напълно самостоятелен иск.

Това разрешение съответства изцяло на изрично уредените в ГПК обективни предели на СПН (чл. 298, ал. 1 ГПК) и е справедливо, защото не лишава нито ищеца, нито ответника от възможност да осъществят защита на правото си в пълен обем в последващ процес, в който не са обвързани в никаква степен от постановеното решение по частичния иск (над размера, за който е установено вземането), като наред с това не допуска чрез цената на частичния иск да се заобикаля от ищеца забраната (чл. 218а ГПК-1952 г., респ. чл. 280, ал. 3 ГПК) за обжалваемост пред ВКС на въззивните решения. След като не се формира сила на пресъдено нещо по частичния иск, за ищеца няма какъвто и да било интерес да го предявява като частичен за суми в размер под предвидените в закона прагове за касационно обжалване.

2. Сила на пресъдено нещо на решението по частичния иск съгласно т. 2 от Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълкувателно дело 3/2016 г. на ОСГТК.

С образуването на Тълкувателно дело 3/2016 г. на ОСГТК на ВКС, Върховният касационен съд следваше да даде отговор на няколко въпроса относно частичния иск, включително и на въпроса: *Ползва ли се решението по уважен частичен иск със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното право при предявен в друг исков процес иск за горницата, произтичаща от същото право (за разликата до заявения пълен размер на вземането, произтичащо от същото право)?*

В хода на производството по тълкувателно дело 3/2016 г. на ОСГТК на ВКС, Висшият адвокатски съвет на основание чл. 122, ал. 1, т. 12 от ЗАДВ и във вр. с чл. 129, ал. 4 във вр. с ал. 1 от ЗСВл прие и предостави на Общото събрание на съдиите от гражданска и търговска колегия на ВКС Становище, изготвено от доц. д-р Тания Градинарова, в което обосновано

и аргументирано беше предложен отговор, че решението по уважен частичен иск **„не се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното право при предявен в друг исков процес иск за горницата, произтичаща от същото право (за разликата до заявения пълнен размер на вземането, произтичащо от същото право)“**. Още тогава Висшия адвокатски съвет предупреди, че ако бъде даден обратен отговор на този въпрос, без да бъде отменено даденото тълкуване в т. 1 от ТР 1/17.07.2001 г. на ОСГТК на ВКС, ще се стигне до големи възможности за злоупотреби при предявяването на частични искове в размери, изключващи обжалваемостта пред ВКС или променящи съдопроизводствения ред за разглеждане на делото.

Независимо, че според господстващата към 2019 г. процесуална доктрина и преобладаващата тогава съдебна практика се приемаше, че СПН на решението по уважен частичен иск, се формира само относно съдебно предявената част от вземането, но не и за разликата до сочения пълнен размер на вземането, произтичащо от същото право – в който смисъл са и мотивите към т. 1 от ТР 1/17.07.2001 г. на ОСГТК на ВКС, с т. 2 от Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълкувателно дело 3/2016 г. на ОСГТК, **Върховният касационен съд даде обратен отговор на този въпрос, като прие, че „Решението по уважен частичен иск за парично вземане се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на паричното вземане, произтичащо от същото право“**.

По тълкувателно дело № 3/2016 г. е изразено особено мнение от 16 върховни съдии от състава на ОСГТК на ВКС, което е показателно за това, че отговорът не е еднозначен и безспорен, както и че подобно разрешение крие рискове.

Даденият отговор с т. 2 от ТР 3/22.04.2019 г. – че решението се ползва със СПН относно правопораждащите факти, беше обусловен от възприетото за първи път в тълкувателната практика на ВКС разбиране, изразено в мотивите към т. 2 от Тълкувателно решение 3/22.04.2019 г., че:

- *„Независимо, че с частичния иск се търси защита в ограничен обем, въведеното основание на иска като правопораждащ юридически факт е единно и неделимо, както при предявен частичен иск за част от вземането, така и при последващия иск за разликата до пълния размер на вземането, произтичащо от същото право“*.

- Изхождайки от възприетата „неделимост“ на основанието, ВКС прие също, че ***„Обективните предели на СПН***

очертават нейния предмет - правоотношението, чието съществуване или несъществуване е установено по делото, и субективното материално право, което произтича от него.“

- „Поради това, че общите правопораждащи юридически факти са едни и същи както за частичния иск, така и за иска за останалата част от вземането, те се ползват от последиците на СПН при разглеждане на иска за останалата част от вземането. В случаите, когато предмет на последващия иск за съдебна защита е разликата /остатъка/ от вземането, се касае до същото субективно материално право, същото вземане, но в останалия незаявен с предявения преди това частичен иск обем. По двата иска се претендира едно и също вземане, но в различен обем, различни части.

- „Предвид правоустановяващото и преклудиращото действие на СПН е недопустимо в последващия исков процес за остатъка от вземането да се спори относно основанието на вземането и правната му квалификация.“

- формираната СПН на решението по уважен частичен иск относно основанието „преклудира правоизключващите и правоунищожяващите възражения на ответника срещу правопораждащите правнорелевантни факти, относими към възникването и съществуването на материалното правоотношение, от което произтича спорното право, като единствените възражения, които не се преклудират, са правопогасяващите възражения (давност, плащане, прихващане или друг начин за погасяване – бел.н.)...“ (Мотивите към т. 2 от Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълкувателно дело 3/2016 г. на ОСГТК).

Така даденият отговор на поставения за тълкуване въпрос в т. 2 от Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълкувателно дело 3/2016 г. на ОСГТК на ВКС – че се формира СПН относно правопораждащите факти, които следва да бъдат зачетени при предявен в друг процес иск за разликата до пълния размер на вземането, произтичащо от същото основание, е в разрез с решаващите мотиви на ВКС при постановяване на Тълкувателно решение 1/17.07.2001 г., по които е приета необжалваемост пред ВКС на решения по частичен иск с цена на частичния иск под прага по чл. 218, б. „а“ ГПК (отм.), сега чл. 280, ал. 3 ГПК, тъкмо защото решението по частичен иск няма СПН относно каквато и да било част от същото вземане и към каквито и да било от правопораждащите факти за друга част от вземането, освен за съдебно предявената с частичния иск сума.

3. Противоречие в мотивите на двете тълкувателни решения - ТР 1/2001 г. и ТР 3/22.04.2019 г.

Възприетото в мотивите на двете тълкувателни решения (ТР 1/2001 г. и ТР 3/22.04.2019 г.) разбиране относно обективните предели на СПН на решението по уважен частичен иск е коренно различно:

- Според ТР 1/2001 г. решението по частичен иск има СПН само относно частта от вземането, за която е предявен частичният иск и *„за горницата от сумата-предмет на новия иск, ищецът не може да се позовава на формирана сила на пресъдено нещо по частичния иск“*, докато
- Според ТР 3/22.04.2019 г., решението по уважен частичен иск има сила на пресъдено нещо не само за предявената част на вземането, но и за основанието на иска по отношение на непредявената част от вземането.

След постановяването на ТР 3/22.04.2019 г., едновременното прилагане на разбирането в т. 1 от ТР 1/17.07.2001 г. относно касационната необжалваемост на въззивно решение по частичен иск с цена под установените прагове по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК, доведе до формирането на трайна *неправилна* съдебна практика, според която цената на частичния иск е определяща за обжалваемостта на въззивно решение с оглед праговете по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК, въпреки че въззивното решение по уважен частичен иск, ще има СПН и относно основанието на цялото вземане, както и за направената от съда правна квалификация.

Така след 22.04.2019 г. е формирана еднозначна, но неправилна съдебна практика на Гражданско отделение на ВКС, според която при преценката за допустимост на касационен контрол с оглед правилото на чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК от значение продължава да бъде цената на частичния иск (частта от вземането, която е заявена като предмет на делото и до която според ТР 1/2001 г. се ограничава СПН на решението по частичния иск), независимо, че по постановеното решение по частичен иск се формира СПН относно правопораждащите факти и в последващ процес въпроса за основанието на вземането и правната му квалификация не може да бъде пререшаван.

В този смисъл са например:

- Определение № 4220 от 14.11.2022 г. по ч. гр. д. № 3540 / 2022 г. на ВКС, I г.о., в което е прието: „Не обосновава различен извод и обстоятелството, че в случая исковете са предявени като частични от претенции с цена, значително надхвърляща посочената в чл. 280, ал. 3, т. 1

ГПК стойност. Въззивните решения по иски за парични вземания по граждански дела с цена на иска под 5000 лв. не подлежат на касационно обжалване дори искът да е предявен като частичен. В този смисъл т. 1 на ТР №1 от 17.07.2001 г. по гр. д. №1/2001 г. на ОСГК на ВКС.“;

- Определение № 4219 от 14.11.2022 г. по ч. гр. д. № 4152 / 2022 г. на ВКС, II г. о., според което: „В случая, предвид цената на исковите претенции – 3000 лв. и 145.84 лв., въззивното решение не би подлежало на касационно обжалване (чл. 280, ал. 3, т. 1, пр. първо ГПК). Релевантен е размерът на частичния иск - т. 1 от ТР № 1/17.07.2001 г. по гр. д. № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС.“

- Определение № 31 от 19.01.2022 г. по гр. д. № 2269 / 2021 г. на ВКС, III г. о., според което: „Следва да се има предвид още, че не може да се подаде касационна жалба, когато цената на иска е под размера на посочената в закона сума, независимо че искът е бил предявен като частичен /в случая главният иск за недължимост на сумата 5000 лв. Съгласно разрешението, прието в ТР № 1/17.07.2001 г. по гр. дело № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС, т. 1, запазило актуалността си, с оглед еднаквост на уредбата по ГПК, при който е прието ТР на ОСГК на ВКС и действащия ГПК, включително и при последната редакция от 2017 г., процесуалният закон не прави разлика при приетия критерий за необжалваемост /по сега действащата норма - чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК до 5000 лв./ между решение, постановено по частичен иск или по иск за целия размер на парично вземане.“

4. Тази неправилна съдебна практика, породена от наличието на две тълкувателни решения на ОСГК на ВКС с коренно противоречиви мотиви по въпроса за СПН на решението по частичен иск, създава изключително големи възможности за злоупотреби с процесуални права чрез предявяване на частични иски.

При липсата на изрично законово ограничение за минимален размер на частичния иск, чрез предявяване на частичен иск ищецът може да определи родовата подсъдност на иска (чл. 104, т. 3 и 4 ГПК), да изключи приложимостта на производството по търговски спорове (чл. 365 и сл. ГПК), както и да изключи обжалваемостта пред ВКС на решението по частичния иск, предявявайки го за сума под прага по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК (съгласно ТР 1/2001 г.), независимо че цялото вземане е над тези прагове и СПН на решението по частичния иск ще обхване и основанието на цялата непрядевена част от вземането (съгласно ТР 3/2019 г.).

Така при липсата на изрични нормативни правила за частичния иск се оказва, че ищецът чрез частичния иск може откровено да злоупотребява с процесуални права, като заобикаля (или изключва прилагането) на

императивни процесуални правила, които са уредени като гаранция за законосъобразно и справедливо правосъдие (каквито са правилата за родовата подсъдност – чл. 104, т. 3 и 4; особения процесуален ред за разглеждане на търговски дела – чл. 365 и сл., и правилото за обжалваемост пред ВКС на всички въззивни решения с цена на иска над праговете по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК).

Недопустимо е Върховният касационен съд като върховна съдебна инстанция, която има за задача да уеднаквява съдебната практика и по този начин да гарантира еднаквото, справедливо и правилно прилагане на закона, въз основа на две тълкувателни решения с различни мотиви по въпроса *относно предмета на частичния иск и СПН на решението за уважаване на частичен иск*, вместо да уеднаквява съдебната практика, чрез задължителната си тълкувателно практика да създава предпоставки за неправилна съдебна практика, с която да бъде нарушаван принципа на равенство на страните в процеса (чл. 9 ГПК) и императивните правила за допустимост на касационен контрол и така да стават възможни злоупотребни с процесуални права и в частност с правото на иск:

- с ТР 1/2001 г. ВКС обосновава недопустимост на касационния контрол, когато цената на частичния иск е под прага по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК (респ. чл. 218, б. „а“ ГПК /отм./), защото предметът на делото и СПН на решението е само относно предявената част от вземането и по следващо делото за остатъка се провежда отново процес при пълно доказване на всички обстоятелства, от значение за спорното право, а

- с ТР 3/22.04.2019 г. ВКС на практика да приема, че СПН обхваща и непредявената част от вземането при уважаване на частичен иск за парично вземане, като по този начин се предопределя изцяло съдбата на последващ иск за пълния размер на вземането, като в последващото дело се оказва недопустимо повторното установяване/оспорване на пораждащите спорното право факти.

Практическият резултат от това противоречие е, че при уважен частичен иск с цена под праговете по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК и размер на цялото вземане над тези прагове, ответникът е по дефиниция в невъзможност да разчита на касационен контрол и едновременно с това не може в последващ процес за остатъка от вземането да постигне какъвто и да било друг резултат, различен от решението по частичния иск (осъждане да заплати доказаната като неплатена разлика над размера на частичния иск), защото въпросът за основанието на цялото вземане и за квалификацията на иска, вече е решен със СПН.

Този резултат е в разрез с принципа за равенство на страните в процеса, независимо от процесуалната им роля, които трябва да имат еднаква възможност за инстанционен контрол. Понеже цената на частичния осъдителен иск се определя само от ищеца, ответникът по този иск по волята на ищеца се оказва лишен от възможност за касационен контрол, само защото ищецът е решил да предяви такава част от вземането, която е под праговете по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК, при положение, че ищецът изрично е посочил целия размер на това вземане и той е над праговете по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК за касационен контрол.

Подобен тълкувателен резултат, който стои в основата на цитираната неправилна практика, която след 22.04.2019 г. продължава да прилага т. 1 от ТР 1/17.07.2001 г., е в противоречие с основни принципи на гражданския процес и на правото въобще – каквито са принципите на законността (чл. 5 ГПК), служебното начало (чл. 7 ГПК), равенството на страните в процеса (чл. 9 ГПК), установяването на истината (чл. 10) и вътрешното убеждение (чл. 12).

Абсолютно недопустимо е който и да било съд, който разглежда правния спор за остатъка от парично вземане след уважен частичен иск за част от същото вземане, да бъде задължен да възприеме една например очевидно неправилно установена фактическа обстановка (възприета като част от „неделимото“ основание на вземането по разбиранията в мотивите на ТР 3/2019 г.), като така изключи вътрешното убеждение на съдията, който при разглеждане на иск за остатъка не може да възприеме различна фактическа обстановка от вече възприетата по частичния иск, независимо какви доказателства ще се представят пред него и какви правни доводи се излагат. Нещо повече – независимо, че квалификацията се прави от съда и голяма част от споровете са тъкмо относно правната квалификация на спорното материално право и на правоотношенията между страните, предвид възприетото в ТР 3/2019 г. разбиране, че е недопустимо в последващ процес за остатъка от вземането да се спори относно основанието на вземането и правната му квалификация се оказва, че съдът, разглеждащ иска за остатъка от вземането, независимо от задължението му да разрешава делата според точния смисъл на законите (чл. 5 ГПК), ще бъде обвързан и от евентуална неправилна правна квалификация, направена от съда, постановил решение по частичния иск.

Правният и житейски резултат е следния:

- ВКС, когато е сезиран с касационна жалба срещу въззивно решение по частичен иск с цена под праговете по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК за обжалваемост на въззивното решение, което е очевидно

недопустимо и неправилно, съобразявайки се с ТР 1/2001 г. няма да може допусне касационен контрол на решението по частичния иск и по този начин ще предопредели изхода на правния спор за остатъка от вземането, защото съдът, разглеждащ втория иск (за остатъка от вземането) ще трябва да съобрази т. 2 от ТР 3/22.04.2019 г.

- съдът, който разглежда второто дело за остатъка от вземането, дори да установи, че решението по първия частичния иск, е вероятно недопустимо или очевидно неправилно, постановено при погрешно установена фактическа и правна обстановка, при погрешна правна квалификация, ще бъде обвързан от постановките в ТР 3/22.04.2019 г. на ОСГТК на ВКС и нищо няма да може да направи и ще следва да постанови също недопустимо или неправилно решение, обвързан от решението по първия частичен иск.

Този резултат нито е законосъобразен, нито е справедлив, нито може да бъде житейски обяснен на хората, за които правосъдието е създадено и от чието име се постановяват съдебните решения..

Правовият ред не може да допусне това, поради което Висшият адвокатски съвет намира за наложително Върховният касационен съд да преодолее неправилната практика, формирана след 22.04.2019 г. като резултат от това, че продължава прилагането на т. 1 от ТР 1/17.07.2001 г., с ново тълкувателно решение, като даде нов отговор на въпроса за допустимостта на касационния контрол на въззивно решение по частичен иск с цена под праговете по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК, когато ищецът е заявил изрично, че цялото твърдяно вземане е над тези размери, като отговори, че не цената на частичния иск, а размерът на цялото вземане, когато е изрично посочено от ищеца, е от значение за преценката за допустимост на касационен контрол.

За подобно разбиране са налице индиции в Тълкувателно решение № 4/23.11.2022 г. по тълкувателно дело 4/2021 г. на ОСГТК на ВКС, при постановяването на което ВКС даде да се разбере, че няма да допусне чрез института на отказ от иска във фазата по касационния контрол, да се даде възможност на ищеца да избегне обжалваемостта на въззивното решение. Същото трябва да бъде разрешението и когато ищецът чрез избрания от него размер на съдебно предявената част от вземането, когато общият размер на вземането е над прага по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК, гарантиращ възможност за касационен контрол, на практика да „диктува“ и да „избира“ едностранно дали да има касационен контрол или не.

Ето защо Ви молим, като констатираме наличие на неправилна съдебна практика, която като се основава на т. 1 от ТР 1/17.07.2001 г. (според мотивите на което СПН по частичен иск има само относно предявената част от вземането), приема, че допустимостта на касационен контрол на въззивно решение по частичен иск с оглед праговете по чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК следва да се определи съобразно цената на частичния иск, независимо че с т. 2 от ТР 3/22.04.2019 г. е прието, че Решението по частичния иск формира СПН относно правопораждащите факти за цялото спорно материално право, да образувате тълкувателно дело, по което Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия на ВКС да даде отговор на въпроса:

„След постановяване на т. 2 от Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. по тълк.д. № 3/2016 г., приложима ли е т. 1 от Тълкувателно решение 1/17.07.2001 г. по тълк.д. № 1/2001 г., с което е прието, че е недопустимо касационно обжалване на въззивни решения на окръжните съдилища по иск за парично вземане с цена под прага по действалия тогава ГПК (чл. 218, б. “а“ ГПК), когато искът е бил предявен като частичен, като решаващ мотив за това разрешение в т. 1 от ТР 1/2001 г. е съображението, че при уважаването на частичния иск за горницата от сумата-предмет на новия иск, ищецът не може да се позовава на формирана сила на пресъдено нещо по частичния иск?“

В случай, че е налице и неправилна практика в посочения по-горе смисъл и на състави на Търговска колегия на ВКС, то молим тълкувателното решение по формулирания въпрос да бъде прието от Общото събрание на съдиите от Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд.

Приложения:

Прилагаме преписи от съдебните актове, цитирани в настоящото предложение:

1. Препис-извлечение от мотивите и диспозитива по т. 1 от Тълкувателно решение № 1/17.07.2001 г. на ОСГТК на ВКС;
2. Препис-извлечение от мотивите и диспозитива по т. 2 от Тълкувателно решение № 3/22.04.2019 г. на ОСГТК на ВКС;
3. Определение № 4220 от 14.11.2022 г. по ч. гр. д. № 3540 / 2022 г. на ВКС, I г. о

4. Определение № 4219 от 14.11.2022 г. по ч. гр. д. № 4152 / 2022 г. на ВКС, II г. о.
5. Определение № 31 от 19.01.2022 г. по гр. д. № 2269 / 2021 г. на ВКС, III г.о.
6. Препис-извлечение от протокол от заседание на 20.02.2026 г. на Висшия адвокатски съвет за прието решение на основание чл. 122, ал. 1, т. 12 от ЗАДв за сезиране на Върховен касационен съд.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ:

АДВ. СТЕФАН МАРЧЕВ

ВИСШ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ПРЕПИС-ИЗВЛЕЧЕНИЕ

ПРОТОКОЛ

№ 95

РЕДОВНО ЗАСЕДАНИЕ
НА ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

Петък, 20 февруари 2026 г.

ул. Цар Калоян № 1-А

(14,00 часа)

На заседанието присъстват:

1. Ивайло Дерменджиев, председател на ВАДвС
2. Валя Гигова, зам.-председател на ВАДвС
3. Златимир Жечев, зам.-председател на ВАДвС
4. Красимир Краев, главен секретар на ВАДвС
5. Асен Георгиев
6. Ели Христова
7. Катерина Михайловска
8. Красимира Иванова, *(в 14,36 часа)*
9. Красимир Недев, *(в 14,13 часа)*
10. Мария Ганева
11. Нина Седефова
12. Стефка Въжарова
13. Стефан Гугушев, *(в 14,15 часа)*
14. Ценимир Братоев

Снежина Христова, председател на Висшия контролен съвет

Николинка Мянкова, член на Висшия контролен съвет

Илонка Райчинова, председател на Висшия дисциплинарен съд,
(не присъства по т. Дисциплинарни преписки)

Ива Згурова-Шопова, зам.-председател на САК

Резервни членове:

Йордан Цветанов

Петър Славов

Председатели на колегии на ротационен принцип:

Евгени Попов, председател на АК – Габрово

Румен Константинов, председател на АК – Ловеч

Александър Чалъков, председател на АК – Пазарджик

Румен Кирилов, председател на АК – Перник

Златан Златанов, председател на АК – Русе, *(в 14,20 часа)*

Отсъстват:

Иван Чолаков

Александър Кашъмов

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Деловодител:

Дневен ред:

1. Доклад на председателя на Висшия адвокатски съвет за периода 6.02.-20.02.2026 г.
Докладва: д-р Ивайло Дерменджиев, председател на ВАДвС
2. Финансови въпроси.
Докладва: Красимир Краев, главен секретар на ВАДвС
3. Правни мнения и становища.
Докладва: Валя Гигова, зам.-председател на ВАДвС
4. Разни.
Докладва: Красимир Краев, главен секретар на ВАДвС
5. Дисциплинарни и индивидуални преписки.
Докладва: Златимир Жечев, зам.-председател на ВАДвС

ПРЕДС. ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ: Колеги, откривам заседанието, Протокол № 95, редовно заседание. Кворумът към момента е 12. *(Излъчва се в стрийминг. Мултимедийно представяне.)*

* * *

Висшият адвокатски съвет с 13 гласа "за" единодушно прие
Решение № 1968

Приема изготвения от адв. Валя Гигова проект за предложение (вх. № 378/20.02.2026 г.) по чл. 125 от Закона за съдебната власт във връзка с чл. 124, ал. 1, т. 2 ЗСВ относно инициране на тълкувателно дело по повод неправилна съдебна практика по прилагане на чл. 280, ал. 3, т.1 ГПК относно частични искове. Същото да бъде внесено от името на Висшия адвокатски съвет във Върховния касационен съд.

* * *

* * *

ПРЕДС. ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ: Колеги, ще се видим довечера. Закривам заседанието.

(15,00 часа)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩ:
ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА
ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ
Д-Р ИВАЙЛО ДЕРМЕНДЖИЕВ

Изготвил протокола: /п/
(Е. Бончевска)

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА
Деловодител:

ПРЕПИС-ИЗВЛЕЧЕНИЕ

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ № 1 ОТ 17.07.2001 Г. ПО ГР. Д. № 1/2001 Г., ОСГК НА ВКС

Докладчик - зам.-председателят на Върховния касационен съд Благовест Пунев

Председателят на Върховния касационен съд на основание чл. 88 и чл. 90, ал. 1 т. 3 ЗСВ е направил предложение до Общото събрание на Гражданската колегия да постанови тълкувателно решение по следните спорни въпроси на касационното производство: (ДВ, бр. 124/1997 г. и ДВ, бр. 64/1999 г.).

1. Подлежат ли на касационно обжалване въззивните решения на окръжните съдилища по иск за парично вземане с цена на иска под 1000 лв., ако искът е предявен като частичен.

.....

Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд, за да се произнесе, съобрази следното:

1. Според чл. 218а, б. "а" ГПК въззивните решения на окръжните съдилища по иски за парични вземания с цена на иска до 1000 лева са изключени от касационно обжалване. Изключението се отнася само до иски, които имат за предмет парични притезания, а не и до други имуществени иски. При обективно съединяване на няколко иски за парични вземания с цена на всеки от тях до 1000 лева, решението, постановено по отделните иски, не подлежи на касационно обжалване, независимо че общият сбор от цената на всички иски надхвърля тази сума, тъй като предявени самостоятелно, решенията по тях биха били необжалваеми.

Спор в съдебната практика възниква, когато искът за парично вземане с цена под 1000 лева е предявен като частичен, а цялата претенция е над този размер. Според едното разбиране, меродавен за допустимостта на касационното обжалване е размерът на цялата, а не на частично заявената претенция. То се аргументира с обстоятелството, че уважаването или отхвърлянето на частичния иск рефлектира върху основателността на цялата претенция, която като сума надхвърля 1000 лева. Според другото разбиране, независимо че искът за парично вземане е предявен като частичен, щом като цената му е под 1000 лева, постановеното от окръжния съд решение е необжалваемо. Касае се за самостоятелен иск за такъв размер на претендираното парично вземане. Ищецът и при частичния иск определя размера, за който търси защита, което не се различава от исковите, с които се претендира пълният размер на паричното вземане. Противното би означавало, според това становище, да се заобикаля забраната за обжалваемост на решения на окръжния съд по парични иски с цена до 1000 лева, чрез предявяването им като частични.

ОСГК намира за правилно второто становище. Предмет на делото е спорното материално право, претендирано или отричано от ищеца. То се характеризира с правопоараждащия факт, на който правната норма е придала правно значение,

носителите и съдържанието му, и се въвежда чрез правното твърдение на ищеца, съдържащо се в исковата молба, т.е. тези индивидуализиращи белези на материалното право се сочат чрез основанията и петитума на иска. Когато ищецът въведе като предмет на делото само част, а не цялото материално право, той предявява частичен иск. При облигационните парични притезания, предявяването на частичен иск въвежда като предмет на делото част от претендираната парична сума. Това може да бъде резултат от погрешни представи относно действителния размер на спорното право, при което ищецът е заявил цялата си претенция и не може да търси с нов иск разликата над нея. В тази хипотеза е безспорно, че щом като предявеният от него иск за парично вземане е под 1000 лева, независимо че действителният размер надвишава тази сума, постановеното въззивно решение от окръжния съд няма да подлежи на касационно обжалване. Това е пределът, до който искът може да бъде уважен и не може в отделен процес да се търси присъждане на повече от заявеното. Различно е положението, когато искът съзнателно е предявен за част от спорното право, като ищецът иска ответникът да бъде осъден да му заплати сума под 1000 лева, запазвайки си възможността с нов иск да търси горницата над нея. Тази процесуална възможност се ползва от ищеца като средство да спести разноски от държавна такса при несигурен изход от спора. При уважаване на частичния иск, той може да предяви нов иск за разликата, а при отхвърлянето му, тъй като се отрича цялото спорно право, не би могъл успешно да търси допълнително присъждане. И в тази хипотеза, обаче, със сила на пресъдено нещо се установява само предявената част от спорното право. При уважаването на частичния иск за горницата от сумата, предмет на новия иск, ищецът не може да се позовава на формирана сила на пресъдено нещо по частичен иск, макар че при отхвърлянето му се отрича основателността на претенцията като цяло. Предмет на делото е част от спорното право, на което съответства и предметът на решението, включително това на окръжния съд като въззивна инстанция. Процесуалният закон, обаче, не прави разлика при приетия критерий за необжалваемост между решение, постановено по частичен иск или по иск за целия размер на парично вземане до 1000 лева. И в двата случая се касае до самостоятелни претенции за присъждане на този размер на претендираното вземане, за който се търси защита. Затова, ако парично вземане до 1000 лева е въведено като предмет на делото от ищеца по частичния иск, по този предмет ще се формира сила на пресъдено нещо, независимо че представлява част от спорното право, и въззивното решение няма да подлежи на касационно обжалване.

.....

По изложените съображения, ОСГК на ВКС

РЕШИ:

1. Въззивните решения на окръжните съдилища по иски за парични вземания с цена на иска под 1000 лв., ако искът е предявен като частичен, не подлежат на касационно обжалване.

.....

ПРЕПИС-ИЗВЛЕЧЕНИЕ

ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ ОТ 22.04.2019 Г. ПО ТЪЛК. ДЕЛО № 3/2016 Г., ОСГТК НА ВКС (частичен иск за парично вземане)

Тълкувателното дело е образувано на основание чл. 128, ал. 1 ЗСВ с Разпореждане от 30.06.2016 г. на Председателя на Върховния касационен съд на Република България /ВКС/, допълнено с Разпореждания от 28.11.2016 г. и от 26.04.2017 г. на Председателя на ВКС, за приемане на тълкувателно решение от Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на ВКС /ОСГТК/ по следните правни въпроси, по които е налице противоречива съдебна практика:

.....

2. Ползва ли се решение по уважен частичен иск със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното право при предявен в друг исков процес иск за горницата, произтичаща от същото право?

.....

В проведеното закрито заседание на 28.09.2017 г. ОСГТК на ВКС прие предложението на комисията от 21.07.2017 г. за прередактиране на втория въпрос, който придоби следното съдържание:

2. Ползва ли се решение по уважен частичен иск със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното право при предявен в друг исков процес иск за разликата до заявения пълен размер на вземането, произтичащо от същото право?

.....

Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд, за да се произнесе по поставените въпроси, съобрази следното:

.....

2. Ползва ли се решение по уважен частичен иск със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното право при предявен в друг исков процес иск за разликата до заявения пълен размер на вземането, произтичащо от същото право?

По посочения правен въпрос констатираната противоречива практика е формирана с решения по чл. 290 и сл. ГПК на различни съдебни състави на ВКС, Гражданска и Търговска колегия.

В едното становище е застъпена тезата, че установените с решението по частичен иск общи правопораждащи факти на спорното право се ползват със сила на пресъдено нещо при предявен в друг исков процес иск за разликата до заявения пълен размер на вземането, произтичащо от същото право.

Според другото становище установените с решението по частичен иск общи правопораждащи факти на спорното право не се ползват със сила на пресъдено нещо при предявен в друг исков процес иск за разликата до заявения пълен размер на вземането, произтичащо от

същото право.

ОСГК на ВКС намира за правилно първото становище, предвид следните съображения:

Разпоредбата на чл. 298, ал. 1 ГПК очертава субективните и обективните предели на силата на пресъдено нещо на влязлото в сила решение: решението влиза в сила между същите страни, за същото искане и на същото основание.

Съгласно т. 18 от ТР № 1/04.01.2001 г. на ВКС по т. гр. д. № 1/2000 г., ОСГК със сила на пресъдено нещо се ползува само решението по отношение на спорното материално право, въведено с основанието и петитума на иска като предмет на делото.

Предмет на делото е претендираното или отричано от ищеца спорно субективно материално право, което се въвежда в процеса чрез правното твърдение на ищеца, съдържащо се в исковата молба. В исковата молба ищецът следва да индивидуализира спорното материално право чрез основанието и петитума на иска. Основанието на иска обхваща твърденията от ищеца факти и обстоятелства, от които произтича претендираното субективно материално право, т. е. правопораждащите юридически факти. Спорното право се индивидуализира и чрез неговите субекти /страни по материалното правоотношение/, посочени в основанието на иска. Чрез петитума на исковата молба ищецът конкретизира неговото съдържание /в какво се състои претендираното или отричаното право, исканата правна промяна/ и вида на търсената защита /дали ищецът иска установяване на съществуването или несъществуването на спорното право, или осъждане на ответника, или правна промяна/. Правната квалификация на спорното право се определя от съда въз основа на заявените от ищеца основание и петитум.

При предявяване на осъдителен иск за парично вземане в петитума на исковата молба ищецът сочи и размера на иска. Когато ищецът претендира с петитума на исковата молба само част от размера на вземането, той предявява частичен иск. Посоченият в исковата молба юридически факт, от който произтича спорното право, представлява основанието на иска, включително при предявяването му като частичен. Независимо, че с частичния иск се търси защита в ограничен обем, въведеното основание на иска като правопораждащ юридически факт е единно и неделимо, както при предявен частичен иск за част от вземането, така и при последващия иск за разликата до пълния размер на вземането, произтичащо от същото право. В основанието на иска се включват всички факти, очертани от хипотезиса на правната норма, въз основа на които се поражда претендираното или отричано от ищеца спорно материално право. При постановяване на решението съдът е длъжен да обсъди събраните доказателства, възражения и доводи на страните, да установи реално осъществяваните факти и обстоятелства и въз основа на тях да направи извод за възникването, съществуването, прекратяването или погасяването на съответното материално

правоотношение, разбирано като двустранна правна връзка, обединяваща корелативни субективни права и юридически задължения от момента на тяхното възникване до реализацията им – аргумент от чл. 235, ал. 2 и чл. 236, ал. 2 ГПК.

Обективните предели на СПН очертават нейния предмет – правоотношението, чието съществуване или несъществуване е установено по делото, и субективното материално право, което произтича от него, а субективните предели – страните по материалното правоотношение, както и лицата, които, макар и да не са страни, са обвързани от установеното положение. Белезите, които индивидуализират всяко материално правоотношение и съответно субективно материално право, представляват обективни предели на СПН, а именно: юридическите факти, от които спорното право произтича, съдържанието на спорното право /в какво се състои то/ и неговото правно естество /правна квалификация/. Субективното материално право не може да бъде установено извън правопораждащите го факти, извън основанието му. Страните по материалното правоотношение са необходимата част от обективните и субективни предели на СПН. Когато искът е за установяване на факт, обективните предели на СПН обхващат само съответния факт, а субективните предели – лицата, за които осъществяването на този факт има правно значение.

При исковете за правоотношение, вкл. за парично вземане, фактите са индивидуализиращи белези, а предмет на установяване са накърненото субективно материално право и правоотношението, от което то произтича – тяхното съществуване може да бъде отречено, въпреки че всички правопораждащи факти са се осъществили, както и въпреки че някои от правопораждащите факти не са се осъществили. Материалното правоотношение се индивидуализира от целия фактически състав, независимо от това кои факти са се осъществили и кои – не. Силата на пресъдено нещо на решението, постановено по иска за защита на правото в пълния му обем, препятства последващото твърдение на ищеца, че вземането му е по-голямо, възражението на ответника, че то е по-малко, както и последващите твърдения и възражения на ответника, че вземането се дължи на друго основание, съответно друго материално правоотношение. Задължението за неоспорване се отнася до всеки елемент на установеното или отречено от съда спорно право – не само до неговия размер, но и до основанието и правната му квалификация. При отхвърляне на частичния иск като неоснователен ищецът не би могъл успешно да предяви иск за останалата непредявена част от вземането, тъй като с влязлото в сила решение, с което се отхвърля частичният иск, се отрича цялото спорно право. Следователно СПН обхваща цялото вземане, т.е. това решение се ползва със СПН и по отношение на непредявената част от вземането, включително и относно правопораждащите факти. Тази позиция на ВКС е изразена в т. 9 на Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г. на

ОСТТК на ВКС – „обективните предели на СПН, когато правото е отречено, обхващат установяване, че правото никога не е съществувало или че е съществувало или че е съществувало от момента на неговото възникване, но се е прекратило или погасило към момента на приключване на съдебното дирене“. Силата на пресъдено нещо на отхвърлителния диспозитив по частичния иск разпростира действието си и за непредявената част, защото от гледна точка на материалното право несъществуването на част от цялото вземане поради неосъществяване на правнорелевантните за възникване на твърдяното субективно материално право факти е равнозначна на несъществуване и на разликата до неговия пълнен обем според твърденията на ищеца.

В хипотезата на уважен изцяло частичен иск останалата част от вземането също може да съществува, но е възможно и да не съществува. Обективните предели на СПН на положителното съдебно решение по частичния иск се изчерпват с предмета на делото, а по останалата част може да се формира нова – различна СПН.

При уважаване на частичния иск обективните предели на СПН обхващат основанието на иска, индивидуализирано посредством правопораждащите факти /юридическите факти, от които правоотношението произтича/, страните по материалното правоотношение и съдържанието му до признатия размер на спорното субективно материално право. Поради това, че общите правопораждащи юридически факти са едни и същи, както за частичния иск, така и за иска за останалата част от вземането, те се ползват от последиците на СПН при разглеждане на иска за останалата част от вземането.

В случаите, когато предмет на последващия иск за съдебна защита е разликата /остатъка/ от вземането, се касае до същото субективно материално право, същото вземане, но в останалия незаявен с предявения преди това частичен иск обем. По двата иска се претендира едно и също вземане, но в различен обем, различни части. Предвид правоустановяващото и преклудиращото действие на СПН е недопустимо в последващия исков процес за остатъка от вземането да се спори относно основанието на вземането и правната му квалификация.

След като със СПН е установено, че правоотношението, въз основа на което се претендира непогасено парично вземане, е възникнало валидно, поради което частичният иск е уважен, то е недопустимо в последващ исков процес за разликата до пълния размер на вземането да се пререшава въпросът дали същото правоотношение е възникнало, нито каква е правната му квалификация. Аргумент за този извод е и обстоятелството, че в диспозитива на съдебното решение съдът се произнася не само за размера на вземането, но и относно основанието /какво представлява и от какво произтича присъденото вземане/, предвид изискването на чл. 236, ал. 1, т. 5 ГПК в решението да бъде посочено какво постановява съдът по съществуването на спора, и с оглед СПН на диспозитива съобразно постановките на ТР № 1 от 4.01.2001 г. на ВКС по

т. гр. д. № 1/2000 г., ОСГК, т. 18.

След като с влязло в сила решение, с което е уважен предявеният частичен иск, са установени фактите, релевантни за съществуването на претендираното право, макар и заявено в частичен обем /размер/, то позоваването в последващ процес по иск за разликата до пълния размер на вземането, произтичащо от същото правоотношение, на факти, осуетяващи възникването на субективното материално право или опорочаващи правопораждащите правоотношения факти и водещи до унищожаването му, е преклудирано.

Формираната СПН на решението по частичния иск относно основанието преклудира правоизключващите и правоунищожаващите възражения на ответника срещу правопораждащите правно релевантни факти, относими към възникването и съществуването на материалното правоотношение, от което произтича спорното право. Правопогасяващите възражения на ответника за останалата част от вземането не се преклудират, тъй като е допустимо за разликата, която не е била предявена с първоначалния иск, вземането да е погасено по давност, чрез плащане, прихващане или по друг начин. Правоотлагащите възражения по отношение на останалата част от вземането също не се преклудират, защото е възможно да се твърдят факти, които отлагат нейната изискуемост. В този аспект, макар и с предявяване на частичния иск за ответника-длъжник да възниква задължението по чл. 131 ГПК с отговора си на исковата молба да изчерпи защитните си възражения, не може да се отрече възможността в новия исков процес за разликата до пълния размер на вземането, той да разполага и с други защитни средства, нерелевирани при разглеждането на частичния иск.

По изложените съображения, ОСГК на ВКС приема следното:

Решението по уважен частичен иск за парично вземане се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на паричното вземане, произтичащо от същото право.

.....

По изложените съображения Общото събрание на Гражданска и Търговска колегия на Върховния касационен съд

РЕШИ:

2. Решението по уважен частичен иск за парично вземане се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на паричното вземане, произтичащо от същото право.

.....

ОСОБЕНО МНЕНИЕ на съдия Емануела Балевска - докладчик по тълк. дело № 3/2016 г. на ОСГК на ВКС

.....

Изтеклият срок на погасителната давност не засяга правото на искова защита за незааявената с исковата молба част от вземането, която не е предмет на делото. Този извод е съобразен със задължителните разяснения на ТР № 1/17.07.2001 г. по тълк. д. № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС, т. 1, в което е прието, че предмет на делото, образувано по частичния иск, е само част от вземането.

От тук и основния извод, касаещ отговора на въпрос 2 на тълкувателното решение съгласно задължителните разяснения по ТР № 1/04.01.2001 г. по тълк. д. № 1/2000 г. на ОСГК на ВКС, т. 18,, а именно, че " със сила на пресъдено нещо се ползва само решението по отношение на спорното материално право, въведено с основанията и петитума на иска като предмет на делото".

Основното несъгласие касае приетите от мнозинството отговори на въпроси 2 и въпрос 3 на тълкувателното решение. Считам, че правилните отговори би следвало да са:

2. Решението по уважен частичен иск за парично вземане не се ползва със сила на пресъдено нещо относно правопораждащите факти на спорното субективно материално право при предявен в друг исков процес иск за защита на вземане за разликата до пълния размер на паричното вземане, произтичащо от същото право.

.....

съдия Емануела Балевска
съдия Светла Димитрова
съдия Даниела Стоянова
съдия Евгений Стайков
съдия Борислав Белазелков
съдия Василка Илиева
съдия Мими Фурнаджиева
съдия Светла Цачева
съдия Веска Райчева
съдия Албена Бонева – т.т. 1, 2 и 3
съдия Боян Цонев
съдия Росица Божилова
съдия Геника Михайлова
съдия Бранислава Павлова
съдия Емил Марков
съдия Гергана Никова

**Определение № 4220 от 14.11.2022 г. по ч. гр. д. № 3540
/ 2022 г. на Върховен касационен съд, 1-во гр.
отделение**

Чл. 274, ал. 3, т. 1 ГПК

Чл. 274, ал. 4 ГПК

Върховният касационен съд на Република България, Първо гражданско отделение, в закрито заседание на десети ноември през две хиляди двадесет и втора година, в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:Маргарита Соколова

ЧЛЕНОВЕ:Светлана Калинова

Гълъбина Генчева

при секретар

като изслуша докладваното от съдия Светлана Калинова

частно гражданско дело № 3540 от 2022 година и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл.274, ал. 3, т. 1 ГПК.

С определение №535, постановено на 25.01.2022г. от тричленен състав на Софийски градски съд, ЧЖ-VI-Ж по ч.гр.д.№174/2022г. е оставена без уважение частната жалба на Л. Р. Х. срещу разпореждане от 12.10.2021г., постановено по гр.д.№53146/2020г. на СРС, 167 състав, с което е върната исковата молба поради недопустимост на предявените от нея искове по чл. 72, ал. 1 ЗС.

Определението е обжалвано от Л. Р. Х. с оплаквания, че същото е неправилно и незаконосъобразно – постановено в нарушение на материалния закон, при съществени нарушения на съдопроизводствените правила и необоснованост и с искане да бъде отменено, а делото бъде върнато за разглеждане и решаване по същество.

Така подадената частната жалба е недопустима и следва да бъде оставена без разглеждане като съображенията за това са следните:

Съгласно разпоредбата на чл. 274, ал. 4 ГПК не подлежат на обжалване пред ВКС определения по дела, решенията по които не подлежат на касационно обжалване. В случая Л. Р. Х. е предявила срещу „Строителство 06“ ЕООД иск за присъждане на сумата от 2000лв., предявена като частичен иск от сума в размер на 300000лв., представляваща стойността на извършени от нея подобрения в апартамент №24, находящ се в [населено място], район „П.“,[жк], [улица], ет.6 и иск за присъждане на сумата от 1000лв., предявена като частичен иск от сума в размер на 170000лв., представляваща стойност на извършени от нея подобрения в апартамент №19, находящ се в [населено място], район „П.“,[жк], [улица], ет.5, както и за признаване право на задържане на тези апартаменти до окончателното заплащане на направените подобрения. Всеки един от така предявените при условията на обективно и субективно съединяване искове е с цена под 5000лв. и постановеното по така предявените искове въззивно решение не би подлежало на касационно обжалване. Действително със същата искова молба е направено и искане за признаване право на задържане, но доколкото правото на задържане макар да се ползва със сила на пресъдено нещо, няма самостоятелен характер и във всички случаи е свързано с парична претенция с определена цена, това обстоятелство не обосновава различен извод.

Не обосновава различен извод и обстоятелството, че в случая исковете са предявени като частични от претенции с цена, значително надхвърляща посочената в чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК стойност. Въззивните решения по искове за парични вземания по граждански дела с цена на иска под 5000лв. не подлежат на касационно обжалване дори искът да е предявен като частичен. В този смисъл т. 1 на ТР №1 от 17.07.2001г. по гр.д.№1/2001г. на ОСГК на ВКС.

По изложените съображения Върховният касационен съд, Първо гражданско отделение

О П Р Е Д Е Л И :

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ частна жалба с вх.№11358/25.02.2022г., подадена от Л. Р. Х. срещу определение №535/25.01.2022г., постановено по в.ч.гр.д.№174/2022г. по описа на СГС, ЧЖ-VI-ЧЖ.

ПРЕКРАТЯВА производството по ч.гр.д.№3540/2022г. по описа на ВКС, I ГО.

Определението може да се обжалва с частна жалба пред друг тричленен състав на ВКС в едноседмичен срок от съобщението.

Председател:

Членове:

Определение № 4219 от 14.11.2022 г. по ч. гр. д. № 4152 / 2022 г. на Върховен касационен съд, 2-ро гр. отделение

Чл. 274, ал. 3 ГПК

Чл. 274, ал. 4 ГПК

Върховният касационен съд на Република България, второ гражданско отделение, в закрито заседание на девети ноември две хиляди двадесет и втора година в състав:

Председател: ПЛАМЕН СТОЕВ

Членове: ЗДРАВКА ПЪРВАНОВА

РОЗИНЕЛА ЯНЧЕВА

като разгледа докладваното от съдия Янчева ч. гр. дело № 4152 по описа за 2022 г., за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 274, ал. 3 ГПК.

Делото е образувано по частна касационна жалба вх. № 60368/26.09.2022 г., подадена от М. В. С., чрез адвокат П. В., срещу определение № 8788 от 14.09.2022 г. по ч. гр. д. № 9341/2022 г. на Софийски градски съд, с което е потвърдено определение № 21114 от 21.08.2022 г. по гр. д. № 31491/2022 г. на Софийски районен съд за връщане на искова молба вх. № 119933/13.06.2022 г., подадена от М. В. С. срещу И. С. Г. - главен прокурор, Д. Г. П. - заместник на главния прокурор, Д. И. М. - заместник на главния прокурор, К. А. Ф. - заместник на главния прокурор, П. Ц. А. - заместник на главния прокурор и Б. Б. С. - директор на НСС и заместник на главния прокурор, и за прекратяване на производството по делото, предвид наличието на функционален имунитет на ответниците, явяващ се абсолютна процесуална пречка за допустимостта на иска.

Настоящият съд намира, че следва да остави частната касационна жалба без разглеждане и да прекрати образуваното пред него дело. Съображенията му за това са следните:

С исковата молба се претендира осъждане на ответниците, при условията на солидарност, да заплатят на ищеца сумата от 3000 лв. - частичен иск от общо вземане в размер на 20 000 лв., представляващо обезщетение за претърпени неимуществени вреди, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане, както и сумата от 145.84 лв. – лихва за забава за периода от 21.12.2021 г. до 13.06.2022 г. Съгласно чл. 274, ал. 4 ГПК не подлежат на касационно обжалване определенията по дела, решенията по които не подлежат на касационно обжалване. В случая, предвид цената на исковите претенции – 3000 лв. и 145.84 лв., въззивното решение не би подлежало на касационно обжалване (чл. 280, ал. 3, т. 1, пр. първо ГПК). Релевантен е размерът на частичния иск - т. 1 от ТР № 1/17.07.2001 г. по гр. д. № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС.

Изложеното сочи на недопустимост на образуваното пред ВКС производство. Ответниците са поискали присъждане на разноски пред ВКС, предвид подадените от тях отговори на частната касационна жалба.

Настоящият съд намира, че не следва да присъжда разноски на ответниците по исковата молба. Производството пред първоинстанционния и въззивния съд се е развило като едностранно, тъй като делото е било прекратено поради недопустимост на предявените икове, преди връчване на копие от исковата молба и доказателствата на насрещните страни. Ето защо не е имало законно основание за депозиране на отговори на частната касационна жалба, респ. за претендиране на разноски във връзка с отговорите. Воден от изложеното, Върховният касационен съд, състав на второ гражданско отделение,

О П Р Е Д Е Л И:

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ частната касационна жалба вх. № 60368/26.09.2022 г., подадена от М. В. С., чрез адвокат П. В., срещу определение № 8788 от 14.09.2022 г. по ч. гр. д. № 9341/2022 г. на Софийски градски съд.

ПРЕКРАТЯВА производството по ч. гр. д. № 4152/2022 г. по описа на ВКС, II г. о.

Определението подлежи на обжалване от М. С. пред друг тричленен състав на ВКС в 1-седмичен срок от връчването му.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: ЧЛЕНОВЕ: 1. 2.

Определение № 31 от 19.01.2022 г. по гр. д. № 2269 / 2021 г. на Върховен касационен съд, 3-то гр. отделение

Чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК

Върховният касационен съд на Република България, гражданска колегия, трето отделение в закрито заседание на единадесети ноември две хиляди двадесет и първа година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: СИМЕОН ЧАНАЧЕВ

ЧЛЕНОВЕ: АЛЕКСАНДЪР ЦОНЕВ

ФИЛИП ВЛАДИМИРОВ

изслуша докладваното от съдия СИМЕОН ЧАНАЧЕВ гр. дело № 2269 по описа за 2021 г.

Производството е по чл. 288 ГПК, образувано по касационна жалба на Ю. С. Т. против решение № 261450 от 27.11.2020 г. по гр. дело № 961/2020 г. на СГС /Софийски градски съд/, гражданско отделение, II „А“ въззивен състав.

ВКС /Върховен касационен съд/, гражданска колегия, състав на трето отделение при проверка на предпоставките за процесуалната допустимост на производството констатира, че жалбата е процесуално недопустима на основание чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК.

Първоинстанционното производство е образувано по отрицателни установителни иски на Ю. С. Т. против ЗАД „Булстрад Виена Иншурънс Груп“, [населено място] с правно основание чл. 439 ГПК, като ищецът претендира да бъде установено, че не дължи на ответника заплащане на сумите - 5000 лв., главница, частично от 10720 лв., ведно със законната лихва от 03.11.2009 г. до окончателното плащане, сумата 283.30 лв., лихва за забава за периода от 13.08.2009 г. до 02.11.2009 г., за които суми е бил издаден изпълнителен лист от 08.01.2010 г. по ч. гр. дело № 13659/2009 г. на Районен съд, [населено място], XI граждански състав и е било образувано изпълнително дело № 2351/2010 г. на ЧСИ С. Я. с район на действие РС – София. С разпоредбата на чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК е предвидена необжалваемост на решения по въззивни дела с цена на иска до 5000 лв. – за граждански дела и до 20000 лв. за търговски дела, с изключенията, изчерпателно изброени в нормата, незасягащи отрицателните установителни иски, предявени по настоящия спор. При субективно и обективно съединение на иски меродавна за допустимостта на касационното обжалване е цената на всеки иск поотделно, а не сборът от цените на отделните иски. В настоящия случай всеки от предявените при условията на обективно съединение главен и акцесорен иски е с цена до 5000 лв., което е под установения в закона размер, при който касационната жалба е процесуално допустима. Следва да се има предвид още, че не може да се подаде касационна жалба, когато цената на иска е под размера на посочената в закона сума, независимо че искът е бил предявен като частичен /в случая главният иск за недължимост на сумата 5000 лв./. Съгласно разрешението, прието в ТР № 1/17.07.2001 г. по гр. дело № 1/2001 г. на ОСГК на ВКС, т. 1, запазило актуалността си, с оглед еднаквост на уредбата по ГПК, при който е прието ТР на ОСГК на ВКС и действащия ГПК, включително и при последната редакция от 2017 г., процесуалният закон не прави разлика при приетия критерий за необжалваемост /по сега действащата норма - чл. 280, ал. 3, т. 1 ГПК до 5000 лв./ между решение, постановено по частичен иск или по иск за целия размер на парично вземане. Поради това касационната жалба следва да се остави без разглеждане, а образуваното по нея производство да се прекрати.

По тези съображения, Върховният касационен съд, гражданска колегия, състав на трето отделение

О П Р Е Д Е Л И:

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ касационната жалба на Ю. С. Т. против решение № 261450 от 27.11.2020 г. по гр. дело № 961/2020 г. на Софийски градски съд, гражданско отделение, II „А“ въззивен състав.

ПРЕКРАТЯВА производството по гр. дело № 2269/2021 г. на Върховен касационен съд, гражданска колегия, трето отделение.

Определението може да се обжалва пред друг тричленен състав на Върховния касационен съд в едноседмичен срок от връчването му на страните.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: